СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LV. Ч. 128. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, середа, 4-го червня 1947. No. 128. JERSEY CITY and NEW YORK, Wednesday, June 4, 1947. VOL. LV.

ТРИ ЦЕНТИ в злуч. держ. америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the U. S. of AMERICA FIVE CENTS elsewhere

СПІЛЬНИЙ РОБІТНИЧИЙ БИЛ СТАНЕ ЗАКОНОМ — ТЕФТ

Вашингтон, 3 червня. — Спільний законопроєкт обох конгресових палат для зміни юнійних практик стане законом без огляду на це, чи президент Труман його підпише, чи покладе своє вето проти нього — таке заповідають автори цього законопроєкту, а це сенатор Тефт і конгресмен Гартлі. З таким поглядом погоджуються інші провідні члени обох палат. Вони переконані, що спільний бил, вирівнаний на конференції представників обох палат, буде прийнятий подавляючою більшістю при поновнім голосуванні. Коли б президент поклав своє вето, вони певні, що конгрес ухвалить законопроєкт кваліфікованою більшістю понад вето.

ПАЛАТА УХВАЛИЛА ЗНИЖКУ ПОДАТКІВ.

Вашингтон. — Палата репрезентантів прийняла 220 голосами проти 99 знижку податків, як цього домагалася республиканська більшість. Ухвалена знижка виносить від 10.5% до 30% в особисто доходових податках, що мають бути вплачені в 1948 р., одначе вона починалася би вже від 1 липня 1947. Законопроєкт піде ще до сенату, де він має запевнену більшість.

СЕНАТ ЗА КОНТРОЛЮ КОМІРНОГО ДО БЕРЕЗНЯ.

Вашингтон. — Законопроєкт, який дає право президентови виконувати дальшу контролю над чиншами, прийняв сенат 48 голосами проти 26. Контроля триватиме до кінця лютого 1948 р. Одначе сенат ухвалив, що комірники можуть добровільно згодитися на підвишку чиншу до висоти 15% і заключити відповідний контракт з господарами.

ПАНІ РУЗВЕЛТ ПРО ХАРТІЮ ПРАВ ЛЮДИНИ.

Пукінсі, Н. Й. — Пані Елінор Рузвелт виголосила промову на зїзді бувших студенток жіночої колегії Васар, як предсідниця Комісії Прав Людини при Обєднаних Державах. У промові заявили вона, що Хартія Прав Людини буде вже незабаром готова і вона стане „підставою для міжнародного порозуміння". Вона згадала про потребу терпеливости і компромісу між поглядом демократів та колективістів на права людини і висловила надію, що Хартія обійме тільки основних прав людини, кільки лише буде можливе, щоб зближити разом протилежні напрямки.

ВІДТИСКИ ПАЛЬЦІВ НА АМЕРИКАНСЬКИХ ПАШПОРТАХ.

Вашингтон. — Палата репрезентантів прийняла законопроєкт, який вимагає брати відтиски пальців від усіх аплікантів на видання заграничних пашпортів. Ця постанова звернена проти комуністів та проти інших людей, які намагаються дістати пашпорт ошуканчими способами. Одначе ця постанова не є загальна і її виконання полишається для оцінки самих урядовців, що видають пашпорти. Йде про те, щоб не накладати нових тягарів на урядовців.

СВІТОВИЙ ЖИДІВСЬКИЙ ПРОВІД В АМЕРИЦІ.

Балтимор, Мд. — Американське жидівське громадянство опинилося тепер у такому положенні, що мусить обняти провід світових жидівських справ — такий погляд висловив на краєвій конвенції Жидівської Добродійности д-р Сало В. Барон, професор Колумбійського університету в Ню Йорку. Він сказав, що очі жидів цілого світу звернені на американських жидів, та, на жаль, вони до цього не підготовані. Він подав програму, як підготовити американських жидів до нового завдання.

БИРНС ДОРАДНИКОМ ФІЛЬМОВОЇ ІНДУСТРІЇ.

Галівуд, Каліфорнія. — Колишній секретар стейту Джеймс Ф. Бирнс прийняв становище спеціяльного дорадника фільмового промислу. Його завданням буде відбити спроби наложити на фільми різні обмеження. Предсідник Товариства Продюсерів Філм, Ерик А. Джанстон, оприлюднює, що першим завданням Бирнса буде стати в обороні людей, яких покликає на переслухання конгресова Комісія Неамериканських Діянь.

ВПРАВИ З РАКЕТАМИ В КАЛІФОРНІЇ.

Лос Анджелес, Каліфорнія. — В околиці Ель Сентро буде приміщений осередок досвідів з новими ракетами, коли вашингтонська влада згодиться на доручення комісії, висланої сюди военним і флотним департаментом для оглянення околиці. Для уладження досвідчальної стації в Ель Сентро призначено 50 мільйонів. Ця околиця надається на досвіди тому, що з неї можуть летіти ракети до Каліфорнійського Заливу та на Тихий океан. Великий простір потрібний з огляду на далекосяглість нових ракет. Ель Сентро лежить близько границі Мексика.

Америка припиняє допомогу для Угорщини; обіцює помагати Італії

Вашингтон, 3. червня. — Уряд негайно припинив дальші посилки харчів і інших допомогових засобів до Угорщини на знак спротиву проти замаху комуністів для опанування уряду того краю. Секретар стейту Джордж С. Маршал оприлюднив теж, що припинює $15,000,000 дальших кредитів для Угорщини, призначених на закупно виряду з американських магазинів в Европі.

З інших заряджень з метою недопустити до дальшого поширення комуно-советських впливів оприлюднено такі: 1. Приспішити виплату Італії фінансової допомоги у висоті $100,000,000; 2. уділити Іранові позичку у висоті $30,000,000 на виеквіпування армії. — Говорять теж про негайну висилку протесту до Росії проти поломання постанов угоди з Ялти і постанов про примиря.

ПРЕЗИДЕНТ ВИЇЗДИТЬ ДО КАНАДИ 9 ЧЕРВНЯ.

Білий Дім оприлюднює, що президент Труман і його жінка виїдуть на державну візиту до Канади 9. червня. Дня 11. червня президент виголосить промову в домініяльнім парляменті в Отаві, а 12. червня президент вернеться домів.

ДЕСЯТИЛІТТЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНЬОГО ДОМУ В ДІТРОЙТІ. ВИСТУП УКРАЇНСЬКОЇ СИМФОНІЧНОЇ ОРКЕСТРИ

Дітройт, Міш., 30. травня. — Український Народний Дім в Дітройті, одна з найкращих того рода українських інституцій в Америці, обходив сьогодні десятиліття свого існування. З цеї нагоди відбувся величавий Концерт, на програму якого склались промови та музичні, хорові і сольові точки. Атракцією був перший виступ Української Симфонічної Оркестри під керівництвом Тараса Губицького, що відіграла чотири композиції, між ними уривки з опери Артемовського „Запорожець за Дунаєм" та проф. Павла Углицького „Суїту". Вступне слово сказав Микола Шустакевич, а відповідні до свята промови виголосили головний контролор У. Н. Сюзу Іван В. Іванчук та головний касієр У. Н. Союзу Роман Слободян. Хор „Думка" під керівництвом Івана Атаманця відспівав вязанку українських народніх пісень, а зі сольовими точками виступили Ольга Шустер-Шустакевич (сопран) та Роман Мараз (баритон). Після кінцевого слова предсідника Українського Народнього Дому Івана Каменецького, свято закінчено відспіванням українського національного гимну.

СОРОКЛІТНІЙ ЮВІЛЕЙ „ЗАПОРОЗЬКОЇ СІЧІ" В ПЕРТ АМБОЙ.

Перт Амбой, Н. Дж., 1. червня. — Сьогодні Т-то „Запорозька Січ", Відділ 155 У. Н. Союзу, обходило сорокліття свого існування, що відбулося згідно зі старими традиціями американських українців. На програму свята склались церковні відправи, промови, концертові точки і вкінці баль. В год. 2:45 до церкви вирушив похід з американськими і українськими прапорами на чолі. В год. 3-ій в церкві відправлено Молебень за здоровля живих та панахиду за померших членів Т-ва. В год. 4-ій в церковній галі відбувся бенкет, під час якого виголосили відповідні промови о. Шуховський, головний предсідник У. Н. Союзу Микола Мурашко, головний радний У. Н. Союзу Іван Романишин та організатор У. Н. С. Антін Маланчук. Представники інших місцевих товариств передали свої привіти. Під час приняття місцевий хор відспівав кілька пісень. В год. 7-ій ввечері почався баль.

Папа осуджує большевицьку тиранію та остерігає перед нею світ

Рим, 2. червня. — Сьогодні, в день своїх імянин, Папа Пій XII. прийняв на приватній авдієнції 16 кардиналів, які зложили йому побажання від Святої Колегії. При цій нагоді Папа виголосив гостру протикомуністичну промову, яку вважається за його найгостріший того рода виступ від часу вступлення на папський престіл. Говорячи про міжнародне політичне напруження, Папа недвозначно обвинувачував за це Москву, що тиранізує не тільки народи Советського Союзу, але й всі сусідні країни та загрожує світові своїм імперіялізмом. Голова католицької Церкви в дальшому висловився з великим признанням про „Доктрину Трумана" та про закордонну мирову, але тверду політику секретара стейту ген. Маршала. Світ поділений сьогодні на протилежні два табори: комуністичний і християнський — говорив Папа. Тільки відповідна організація світової безпеки може його ще зберегти від нового военного знищення. В дальшому Папа гостро осудив переслідування людей, головно невинних за минулі режіми, але яких вважається за можливих ворогів теперішних диктатур. Найважливішою передумовою мира є створення фізичного і морального добробуту, до чого змагає Америка та що всіми засобами піддержує теж ввесь католицький світ — заявив Папа.

ЩЕ В СПРАВІ БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ НАПАСТИ НА ФРАНЦІЮ ЗА СКИТАЛЬНИКІВ.

Ню Йорк, Н. Й., 2. червня. — Ню Йорк Геральд Трибюн у власній кореспонденції з Москви подає дальші подробиці большевицької напасти на Францію за виявлену готовість прийняти на працю більшу кількість скитальників. К. Кірілов твердить в „Праві", що Франція держить ще 20,000 советських громадян, всупереч її зобовязанням про примусову репатріяцію. Частина цих скитальників — згідно з твердженням большевицької газети — перебуває вже у французькому чужинецькому Легіоні. Франція видала досі большевикам 676 бувших советських громадян, а інших не тільки що не видає, але ще й додатково мобілізує з таборів в американській і британській зонах, обіцюючи їм працю. Свої домагання примусової репатріяції большевики мотивують — як звичайно — твердженнями, мовляв, між скитальниками є багато „военних злочинців", називаючи при цьому якогось Чечо, що мав бути наставленим німцями губернатором Криму, та Олександра Стеценко, що мав бути головою міського управління Краснодару за німецької окупації. Називається теж деяких французьких офіцерів, які мали відмовляти скитальників від повороту до Советського Союзу, обіцюючи їм охорону та дозволяючи на протисоветську пропаганду в таборах скитальників. Інші повідомлення советської пресової агенції ТАСС з окупованих західних зон вказували б, що большевики задумують знову розпочати „ударну кампанію" за примусову репатріяцію скитальників.

КОМУНІЗМ ТА ЕВРОПА.

Ню Йорк, 3. червня. — У звязку з останніми подіями в Італії та Мадярщині, Ню Йорк Таймс в сьогоднішньому виданні надрукував інтересну редакційну статтю, в якій розглядає нове положення та відношення Советського Союзу до інших европейських країн. В статті стверджується, що Росія не задумує зупинитися на лінії Курзона і всілякими явними та скритими способами намагається допомогти комуністичним меншинам в інших країнах захопити владу та встановити диктатуру, віддаючи ці країни повністю на призволяще Росії. Н. Й. Т. підкреслює безпосереднє зацікавлення Америки у вдержанні незалежности европейських країн та звертає увагу на небезпеку, яка могла б повстати у випадку, якщоб Америка знова хотіла себе якнебудь ізолювати від решти західного світа. Інтересно, що в статті ввесь час вживається цілком виразного означення для поняття большевизму, називаючи його „русокомунізмом". Америка повинна докласти усіх зусиль, щоби охоронити світ від агресії русо-комунізму, доки ще не є запізно — закінчує свої мірдування Ню Йорк Таймс.

НІМЕЦЬКА ЕКОНОМІЧНА РАДА

Берлін, 2 червня. — Американське й британське Військові Управління злучених економічно американської і британської зон Німеччини офіційно повідомили про створення т. зв. Економічної Ради, віддаючи самим німцям великі повновласти в економічній ділянці країни. Окремий американсько-британський договір, на підставі якого створено згадану Раду, віддає в руки німців точно визначені, але необмежені законодавчі й екзекутивні повновласти в господарській ділянці американської і британської зон. Рівночасно американське Військове Управління проголосило заяву, в якій стверджується, що відбудова німецької індустрії є необхідна для загальної відбудови Центральної Европи.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ ТЕРОР В МАДЯРЩИНІ.

Будапешт, Мадярщина, 2 червня. — Після резигнації мадярського премієра Ференча Надь, який раніше виїхав до Швайцарії, та фактичне перебрання влади його комуністичним заступником Матіясом Ракочі, країну щораз ширше починає охоплювати комуністичний терор. Ракоші сьогодні заявив, що б. премієр Надь буде поставлений під „народний суд", як тільки вернеться до Мадярщини, і рівночасно остеріг усіх, що комуністична влада не стерпить жодної опозиції. Головне вістря комуністичного терору починає звертатися проти духовенства. Провідників не-комуністичної партії дрібних землевласників судитимуть „за зраду".

ПРЕЗИДЕНТ МАДЯРСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ ВТІКАЄ ЗАКОРДОН.

Будапешт, 2 червня (АП). — Тут рознеслася вістка, що президент мадярського парляменту, католицький священик Беля Варга, утік закордон і має скриватися в американській зоні Австрії.

КОМУНІСТИЧНА „МІЖНАРОДНЯ БРИГАДА" В ДОРОЗІ ДО ГРЕЦІЇ.

Атени, 2 червня (ЮП). — З віродостойних джерел повідомляють, що перші відділи сформованої у Франції та Італії комуністичної „міжнародньої бригади" для допомоги грецьким комуністам, прибули до югославського адріятійського порту Спалато й звідтіль вже вкоротці мали б перейти до Греції. Згідно з інформаціями грецького генерального штабу згадана бригада нараховує 10,000 осіб різних національностей і своєю організацією та завданнями й озброєнням подібна до тої міжнародньої бригади, що воювала в Еспанії.

ТІТО ЗАКЛИКАЄ ДО ОБЄДНАННЯ „ВІЛЬНИХ БАЛКАНСЬКИХ НАРОДІВ".

Београд, Югославія, 2 червня. — Югославський комуністичний диктатор Тіто заявив сьогодні болгарським кореспондантам, що „загрозливе положення", створене Докриною Трумана в Греції, вимагає „обєднання всіх вільних балканських народів в один сильний моноліт".

ІТАЛІЙСЬКІ БОЛЬШЕВИКИ ДЕМОНСТРУЮТЬ

Рим, 2 червня.—Сьогодні, в першу річницю проголошення Італії республикою, відбулися тут великі демонстрації, при чому всі ліві партії обєдналися у виступах проти нового уряду премієра де Геспері, з якого їх „вичищено". Бесідники заявляли, що ці партії не спочинуть, аж доки не повалять премієра де Гаспері, разом з його урядом.

СТРАЙК ПАРИЖСЬКИХ ПЕКАРІВ; НАФТОВІ РОБІТНИКИ ЇХ ПІДДЕРЖУЮТЬ.

Париж, 2 червня. — Парижські пекарі проголосили дводенний страйк, не договорившись з урядом про задоволення їх вимог. До них долучились теж нафтові робітники. З огляду на страйк в Парижі денні приділи хліба 250 грамів зменшено на 150 грамів.

СУДИТИМУТЬ ЖІНОК ВИЗНАЧНИХ НАЦІСТІВ.

Штутгарт, Німеччина, 2 червня. — Німецькі т. зв. денацифікаційні суди розглядатимуть справу цілого ряду жінок визначних німецьких націстівських верховодів, між ними жінок Герінга, Функа, Йодля, Штрайхера, та інших.

ПОДІЛЯТЬ ІНДІЮ.

Ню Дельгі, Індія, 2 червня. — Британський віцекороль Індії, вайкаунт Маунтбаттен, повідомив сьогодні індійських політичних провідників, що британський уряд перед признанням Індії повної незалежности, що має статися вже протягом одного року, планує поділити цю країну на гіндуську й музулманську частини. Причиною того плану є антагонізм між цими двома релігійними групами та постійні бійки між ними.

ШВЕД НА ЧОЛІ ПАЛЕСТИНСЬКОЇ ПРОВІРОЧНОЇ КОМІСІЇ.

Лейк Соксес, Н. Й., 2 червня.—Предсідником створеної недавно Палестинської Провірочної Комісії О. Д. вибрано сьогодні Еміля Сандстроема, шведського представника в Міжнародньому Суді в Газі.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

WELL DONE!

Ось такими двома звичайними словами висказують американці своє признання тоді, коли намагаються дати найбільшу похвалу за якесь важне, розумно подумане і добре виконане діло, що має глибше значення. Ті самі слова дозволимо собі пристосувати до цеї молоді, що укладала і виконала програму Зїзду Американсько-Української Молоді, що відбувся в Ню Йорку минулої суботи і неділі.

Навіть у найбільших прихильників молоді були сумніви, чи вдасться цю велику та тяжку програму виконати як слід. Та дійсність перейшла усі сподівання самої молоді, як і тих, що мали щастя і спромогу бути в Зїзді й прислухуватись нарадам та дискусіям нашої молоді, приглянутись її культурній забаві, та вкінці бачити її ще в усій молодечій величі, коли вона співала, грала чи танцювала на сцені у величній картині Рєпіна, як запорожці пишуть лист до султана, чи в „Вечерницях" Ніщинського, чи виконуючи іншу мистецьку програму гуртом-хором, чи зі своїми молодими фаховими артистичними силами. Можна сказати, що це був такий іспит зрілости, який молодь здала знаменито. Це мусить їй признати навіть найбільший песиміст старого українського покоління, що звичайно сумно похитує головою, коли мова про українську молодь та це, що буде з українським життям в Америці, як не стане „старих". Зїзд Американсько - Української Молоді (зокрема мистецька програма!) отворив очі многим з тут родженої нашої молоді, що звикла глядіти скептично на можлисості наших культурних осягів в Америці. Гураганні оплески й ентузіязм публики, що супроводили точкам мистецької програми, були у великій частині ділом молодих, тут вихованих, що приглядались з подивом таким самим молодим і з такого самого роду, як ці манifестували культуру народу, з якого вийшли, зі запалом, вмінням та глибиною і тонкістю відчування.

Велика українська поетка, Леся Українка, що, й на чужині так багато вкладала в духову скарбницю України, відчуваючи, що наближається цей час, коли вона відійде від українського народу навіки схарактеризувала свої почування та втрату, яку понесе український нарід з її відсутністю, словами народньої приповідки: Прийшов Прокіп, кипить окріп; пішов Прокіп, кипить окріп.

Отже кіпить — і без Прокопа! Ось таку глибоку віру мала ця велика поетка в благородну душу і силу українського народу. Вона не припускала, щоб могло статись щось таке, що згасило б в українськім народі його духа. Правда, це відноситься у першу чергу до українського народу в Україні, проте не можна припускати, щоб щось з цього не залишилось теж і в тих, що є з української крови, але родяться, виростають і виховуються поза Україною. Американсько-українська молодь, уже другого й третього покоління, що тепер дає про себе знати в Шікаго, Дітройті, Филаделфії, Бофало й многих інших більших чи менших осередках українського життя, є доказом, що праця старого українського покоління не пропала. Вона тепер набирає нової форми й оживає в новому блеску. Отже буде „кипіти окріп", як і нас „старих" не стане. Нюйорський Зїзд Молоді був повним доказом цього.

Дискусія над Панамським Каналом

З нагоди приїзду до Вашингтону ген. Дж. С. Мегефія, теперішнього військового губернатора Панамського Каналу, виходять на денне світло деякі пляни над побільшенням Каналу вже в недалекій майбутности. Хоч конференції відбуваються на тайних засіданнях, то всетаки щось з них дійде до прилюдного відома.

Не є ніякою тайною недавня минувшина Каналу, яка наводить на різні здогади. Вже перед війною, в 1939 р., призначив конгрес $277,000,000 на побудову третього ряду шлюзів у Каналі, побіч існуючих двох рядів. Це було потрібне для приспішення переїзду кораблів з Атлантійського океану до Тихого й навідворот. Тому, що такі літаконосці нового типу, як Мидвей, Корал Сі або Френклин Д. Рузвелт є завеликі, щоб переплисти старими протоками в Каналі, рішено викопати нову штучну протоку в далеко більших розмірах. Очевидне, що й нові шлюзи мусіли би бути далеко більші від теперішніх, щоб приноровитися до вимог часу.

При цій нагоді пригадаємо, як виглядає теперішній Канал, щоб можна порівнати його з новими плянами. Панамський Канал у теперішнім виді це перекоп гористої Панамської шийки від Атлантійського до Тихого океанів. Одначе перекоп не є простий, як рів, що лучить одну річку з другою. Є це перекоп, який підноситься вгору при помочі шлюзів так, наче б перепливаючий корабель підносився сходами вгору, бо там на вершку є два озера, з яких доплиаває вода до Каналу. Після перепливу обох озер корабель спускається знову наче по сходах до другого океану. Канал і шлюзи такі вузькі, що ними ледви протиснеться великий корабель. Історія цього Каналу є дуже інтересна, одначе тут не місце її переповідати. Все ж таки варт згадати, що перший корабель переплив туди в 1914 р. після того, як американський уряд видав на будову Каналу $506,000,000. Для утримання Каналу в ужиточнім стані працює там 6,000 американців і 18,000 громадян з Каналової Зони.

Коли в 1939 р. Вашингтонський конгрес призначив 277 мільйонів на третю протоку, то цеї роботи не викінчено з причини війни. На третю протоку видано 77 мільйонів і роботу застановлено. В році 1942 конгрес ухвалив закон з дорученням, щоб військовий губернатор приготовив пляни нового Каналу і саме з цими плянами приїхав ген. Мегефі.

Пляни розбирають тепер військові знавці. Показується, що вони натрапляють покищо на великі трудноші. Виринула думка, щоб занехати копання нової протоки, на якій треба б уставити нові шлюзи, а приступити до викопання, на перший погляд, простого рова, який ішов би просто від одного до другого океану, таки в Панамській шийці. Одначе трудність не полягає у видатках, а в часі. Обраховують, що на викінчення цілком нового каналу треба б 12—20 літ часу, а це минається з ціллю, бо канал потрібний для оборони Америки на випадок нової війни, на котру нема як ждати 20 літ.

Саме з огляду на таку конечність відгребують занеханий плян перекопання третьої протоки з 1939 р. Та тут показуються нові трудноші, яких не передбачували автори пляну. З огляду, що в міжчасі ціна матеріялів як і ціна праці підскочила до небувалої висоти, ухвалених конгресом $277,000,000 не вистарчить на покриття коштів, які вже тепер винесли б $544,000,000.

Та не йде про самі видатки, а про змінені відносини під теперішню пору. Коли Канал має служити для оборони Америки, то треба окремо подумати над обороною Каналу. І саме з цеї причини зарисовуються два погляди на нову будову. Представники армії заявляються за перекопання цілком нового рова, який лучив би оба океани на однім морськім поземі. Такий канал легко було б оборонити перед нападом з повітря, бо треба б лише подбати про прогнання літаків. Бомба, скинена з літака, не могла б цілковито зруйнувати рова. Зате бомба, скинена на шлюзи, з місця робить канал неужиточним, бо без шлюзу не можна посунути корабля наперед.

На це відповідають представники флоти, що їм важне лише те, щоб як найшвидше можна перетягнути кораблі з одного океану до другого, а це можна осягнути через побудову шлюзів у нововикопаній, хоч ще не викінченій протоці з 1939 р.

Та „просте" получення одного океану з другим без шлюзів на ділі не таке просте. Це тому, що під час припливу моря вода по боці Тихого океану підноситься до висоти 20 стіп, а по боці Атлантійського океану лише на 2 стопи. Значить, що вода з Тихого океану буде гнати на Атлантійський океан з великою швидкістю — приблизно 5 миль на годину — а це не є безпечно у каналі.

Саме над технічними проблемами одного й другого пляну переводять студії фахові інжиніри. Морська команда збудувала навіть малий канал з поземом води, приноровленим до позему моря у пробнім басейні в Кардерок, у стейті Мериленд, недалеко Вашингтону. На цьому пробному каналі вчаться не самі інжиніри, але теж і члени конгресових комісій, які мають фахово обробити пляни і поручити їх конгресові до одобрення. Одна конгресова підкомісія щойно відбула подорож до Панамського Каналу і береться до фахового розгляду нових плянів. Це вказує, що проєкт будови нового каналу вийшов із стадії теоретичних міркувань, а зближається до реалізації.

Микола Чубатий.

Погляди москалів на стару історію України

Російський царський уряд не признавав існування окремого українського народу. Для нього мешканці спід Москви та спід Києва, спід Рязані чи Полтави, спід Нижнього Новгороду чи Львова, а навіть Ужгороду, це були члени одного та того самого народу, який у Росії називали „русским народом". Такі погляди ширив російський уряд в школі, в адміністрації; такий самий погляд приняла теж російська казьонна історична наука.

Цей погляд російського уряду не мав ніякої наукової підстави, бо це був чисто політичний підхід, що висловлював радше це, до чого російський уряд, прилучивши 1654 р. Україну (Переяславська Рада), відразу став на тому становищі, що українці це частина московського народу, бо такі погляди плекалися у Московщині ще далеко перед приведенням України під „високу царську руку". Ще століття перед тим в Москві снували імперіялістичні пляни прилучити Україну та Білорусь до Московщини та відбудувати одну велику московську державу на всіх тих територіях, що колись належали до староукраїнської держави, званої Русю.

Недовго, бо біля 50 літ після приведення України під царську руку за царя Петра І. убрали цю завойовницьку політику Московщини в державно- національну теорію про існування одного „русского народу", що складається з трьох частин: Великоросії, Малоросії та Білоросії. Щоби тим успішніше цей завойовницький плян переводити в життя та затирати всяку різницю поміж Московщиною та Україною цар наказав закинути давну назву його держави „Московське Царство", а став його називати „Росією", себто з грецька перекрученою назвою старої України-Руси. Мешканцям своєї держави, отже москвичам та українцям, наказали себе називати „русскими".

Загально вже тоді в Україні поширену назву Україна та український, російський уряд прямо переслідував та приневолював українців називати себе малоросіянами. Такі погляди ширив російський уряд також поміж українцями, що тоді ще належали до Польщі; такі самі погляди ширив російський уряд пізніше поміж українцями під Австрією в Галичині та в Закарпатті, видаючи на цю москвофільську пропаганду великі суми рублів.

Казьонні російські історики приймали цю державно-політичну науку про „один русский нарід" за свою та розпочинали історію тої одноцілої держави — народу Росії від найдавнішої історії України, себто від старої київської держави. Тим способом царська історична наука присвоювала собі не тільки стару назву України „Русь", але також цілу стару українську історію, себто історію 400 літ, від половини 9-го століття.

Та російські казьонні історики присвоювали собі не тільки тих 400 літ найстаршої української історії, яку уважали як історію Росії, вони також стали присвоювати для москалів цілу багату культуру тої найстаршої української історії, отже літературу, історіографію, науку, мистецтво і так дальше. Одним словом російська казьонна історіографія перечила, що такі архимистецькі твори письменства, як „Слово про Полк Ігоря", чи літопис Нестора, та такі твори мистецтва, як київська Св. Софія, це твори духа окремого українського народу. Українців як пасинків лишали вони без тої багатої культури. В розумінню московської науки українці не нація, тільки якесь дещо відмінне плем'я малоросів, що має трохи інші звичаї, говорить трохи іншою мовою, діялектом, який появився доперва пізніше, в 14. століттю, і то під польським впливом, головно в Галичині.

Та були між росіянами ще такі, які виділи, що українські окремішности у мові та звичаях такі великі, що українці могли уходити навіть за окремий нарід але не за націю, спосібну до власного державного життя. Звідси вони створили нову теорію про три народи-великорусский, малорусский та білорусский, але про одну русску націю.

Багата стара київська культура так манила москвичів, що вони для асекурації, щоб цей нарід малоросів не присвоїв її собі як твору свого власного духа, видумали таку абсурдну науку, що мешканці старої київської держави над Дніпром це були москалі. Це вони — мовляв — створили ту багату культуру київської держави, а не хахли- малоросіяни, для яких москалі все мали погорду та легковаження. Одначе ці росіяни знад Дніпра в часі наїзду татар на східну Европу вивандрували, казали вони, на північ, на територію Московщини, разом зі своїм культурним добром. На їх місце напливали пізніше з Галичини малоросіяни, себто українці. Вони скольонізували цілу українську територію, себто цілу ту територію, на якій створилася ця велична староукраїнська культура. Одначе — кажуть московські казьонні історики — вони з тою культурою не мають нічого спільного. Отже не українці є творцями цеї культури, але великоросіяни.

Абсурдність такої теорії та її політичне тло, що як шило з мішка вилазить, аж надто очевидні, одначе цілі покоління російських істориків трималися цеї видуманої теорії еміграції придніпрянців на північ, хоч ми не маємо абсолютно ніяких історичних доказів такої еміграції в 13-тім століттю, хоч би тому, бо татари заняли московські землі понад рік скорше від українських, тому й не було ніякої причини придніпрянцям масово емігрувати на північ, себто спід дощу під ринву. Але таке видумала офіціяльна російська історична наука. Так вчили цілі покоління, такі фальшиві погляди ширили російські історики поміж чужинцями. Такі фальшиві історичні погляди можна стрінути навіть серед англосаських істориків східної Европи. Є їх теж досить і в Америці. Авторитет російської влади та її офіціяльних істориків робив своє та й ще до нині зовсім не стратив авторитету.

Правда, були нечисленні російські історики, які не принимали тої казьонної наукової пропаганди, одначе їх було небагато. Тільки поступові російські вчені відкидали абсурдні погляди про масову еміграцію старих придніпрянців на Московщину і признавали, що українці жили там і за старих київських часів, одначе й вони не були в силі позбутися того великодержавного російського погляду, що стара київська культура таки не є власністю росіян. Ці поступові російські історики принимали, що найбільше погляди, що культура старої київської держави це спільний твір українців та росіян, а сама стара київська Русь, це спільна держава росіян та українців. Цей, уже трохи поступовіший погляд, робив уступку українцям хоч у цьому, що до їх добра допускав їх бодай як співвласників, бо давні історики російські зовсім видідичували українців з прав до цеї культури.

Ці вже дещо поступовіші історики признавали правда українців за окремий нарід, але ніколи за націю, спосібну до власного державного життя, тому Україна, на їх думку, по-

(Докінчення на стор. 3-тій)

Ол. Луговий.

Дажбожі Внуки

I. НА ЧУЖИНІ МІЖ СВОЇМИ

44)

В загороді під гайком брикало пара карих лошат, видно братів по батькові. Їх мами нипали тутже, паслися ніби, хоч трави Бог ще мав... Від них окремо нудився породистий огер, чорний наче галка, у білих передних панчохах. Вибрикував, обігав загороду, через пліт обнюхував своїх синів. Ще далі нипав здоровезний рудий бугаїще, наче чорт сердитий... Ревів, букав, розгрібав ратицями землю довкола себе, припадав до розпорпаної землі головою і терся завзято, — гострив невеликі роги для розправ з недругами-бугаями...

— Вони ночують у стайні зима і літо! — батько пояснив. — На день випускають у загороди, — нудяться не так. А ці малі, — показав на лошат, — будуть тобі з Іринкою під верх, як попідростають. В ганятимете собі по околицях!... Певно вмієш їздити на коні?

Ще б пак! Ще вдома пробував їздити. Привчився більше у Чехії, у Соколі. Тепер відвик та навчуся!... — похвалився Ростислав. І запитав: — Деж коні більше? Обробляти вісім фарм — треба не менше четверні на одну!

— Так багато нема! Кільми сіємо, косимо, возимо снопи, тощо. Оремо і жнемо більше трактором. — Ось, там стоїть у тій меншій стайні з молотарнею разом! — батько показав рукою у бік стаєн. — Коней без огера і цих маток всього шістьнадцятеро. До трактора, й то забагато. Вівса чи сіна не бракує. Не люблю свого хову коней збувати. Коні за лісом, коло ріки. Там і корів штук тридцять, разом з молодняком. Приганяють лише доїти. Ось, потепліє, бігатимете до ріки купатися, побачите. На фармі міських витребеньків нема. Є ванна, але воду з доціівки треба носити, бо кринична тверда на купання. Я вже пару літ надумую провести електрику і водопровід з ріки та до ріки. Трохи задорого обійдеться — труби треба вкладати на значній віддстані одна від другої, а часи тяжкі. За світло — мабуть в осені, чи на весні проведемо. Кілька сусідів вже погодилося. Зістається вмовити тих, ближче міста...

— Як би водосточні труби проложити, в зимі вигода була б... Можна б провести в стайню, в обі хати...

— Покажеться! Може й проведемо! — погодився батько.

— І все, тату, надто гарні відносини з робітниками! — казав син.

— Чому мали б бути поганими? Це не Польща, не Росія. Виріжнення панів від мужиків тут бодай поверхово не існує. В дійсности воно є і неабияке! Тут людину міряють не її походженням, освітою, здібностями, а грішми, майном!... Тут професор університету часом в порівнанні з півграмотним, неотесаним бизнесменом — справжній пролетар!... Професор одержує значну платню, так, але його потреби вимагають великих розходів. А бизнесмен — наївся, виспався, і знов до грошороблення! Мало що навіть читає... Я знаю таких багачиків, що за двадцять літ ледви одну книжку прочитали. Є такі адвокати, лікарі навіть... Поза своєю професією, чи ремеслом вони нічим не цікавляться... Знов же — існує племінне виріжнення, хоча й малопомітне... У мене відмінно. Як ми живемо, — бачив самий. Відколи безробіття — держу виключно своїх людей, тих, що допомогами гребують. Робітники добрі. Гайдарук трохи зарозумілий та в праці ніщо, старається совісно... Залужний вже пятий рік у мене. В початках кризи поміг йому спровадити жінку, а Борисик тут і родився, мамин хрещеник. Плату вони не вибирають, от, хіба на шмаття. В банк на їх імя вже коло чотирох тисяч вложив. Люди надто гарні, розвинені, очитані обоє. Не вирішать самі, чого братися, жінка хоче фарми по сусідстві десь, чоловік у торгівлю йти. На фармі повітря чисте, свіжі харчі, не міська гниль, місяцями морожене в холодільниках, за те праця тяжка. В торгівлі лекше, горб і руки не млють. Так за те голова часом трещить, харчі невідповідні... Без власних харчів з фарми я самий з міста втік би... Схочуть фарми — подарую їм пару коней, корову, молодняку пару — вони на те заслужили... У сівбу — помагаю трохи самий, сіємо трьома сівалками. З трьома робітниками обходжуся зима і літо. В косовицю наймаю ще трьох - чотирьох. Накошуємо возів сімдесять сіна. За решту солома відповідає. У жнива ще десяток робітників донаймаємо. Залужній до помочі наймаємо дві жінки, чи дівчини, бо мама у місті.

— Завеликі розходи! — казав син.

— Господарство велике! У ці часи, коли б все докладно обчислив, не знаю, чи прибутку хоч по пів цента на бушель пшениці зісталося б! Розхід не в знак, трохи тоді, трохи тоді... За те пшеницею з минувших років вагонів тридцять міг би навантажити. Засіки добрі, пшениця суха, нехай полежить. Тепер такі ціни, що за доставу у Форт Віліям одного бушля — треба заплатити другим бушлем. Безцін на фармерський продукт, все інше по цінах добрих часів... Ну, — усміхнувся, — але я все ж дещо користаю з перевозу. Тисяч двадцять акцій набув тому кілька років...

Підійшли з матірю Ірина. Здалека мати окликнула:

— Що це ви так заговорилися перед загородами?

— А ось, посвячую у господарські таємниці твого синка!

— Добре! — казав Ростислав. — Де ж ті засіки з пшеницею?...

— Засіки скрізь по полю! Де купи соломи — там і засіки...

(Дальше буде).

„ЧОРНАЯ КОШКА"

Остання світова війна коштувала Совєтському Союзові величезних жертв людьми, особливо, коли зважити властиву йому тактику, яка полягала в тому, щоб іти вперед і здобувати, часами навіть дрібниці, без огляду на жертви, без огляду на кількість поляглих солдатів. Такий спосіб легкого жертвування власним жовніром, — мовляв, „у нас людей вистарчає", — довів до великого винищення муштрованого люду в такій мірі, що офіцерами ставали люди, які ледви вміли підписатися та до того, що розпущено й забрано на фронт величезну кількість кримінальних злочинців, яких у Совєтському Союзі справді завжди „вистарчає".

З розвитком війни й просуванням фронту на Захід, деяка частина того кримінального елементу, частина колишніх колгоспників та різної совєтської „босячні" потрапила в офіцери, щоб поповнити ряди поляглих і всі вони стали жити і наживати. Тут, на Заході, зустрілись вони з таким, про що в нормальних підсовєтських відносинах і мріяти не могли. Насамперед, зустрілися з життєвим рівнем, якого собі й уявити не могли, зустрілися безпосередньо з „люксусом", який двадцять і кілька років за відповідною пропагандою, вважали вони за доступний тільки найвищим „буржуям". Коли додати до того ще й величезну розгнузданість та можливості грабунку, ясно стане, що ні офіцерові, ні звичайному бійцеві не бракувало нічого. Мав він надміру не лише найкращого харчування, а мав також і досить грошей, дорогоцінностей, одежі тощо. Жив, отже, й наживався „русский человек" досхочу, і думав, що так воно залишиться й назавжди.

Проте, війна одного дня скінчилась, а велику кількість червоної армії здемобілізовано і вислано по домівках — знов до колгоспу чи тяжкої праці на якомусь заводі. Мусів вояк скидати військову уніформу, яка забезпечувала йому безкарність у всіх його задумах на Заході, всі трофеї та грабунки минулися.

Покоштувавши вигідного, багатого й безжурного життя — ані не думає він вертатись на роботу до колгоспу, заводу чи якогось іншого підприємства, вертатись та впрягатися в ярмо підсовєтської людини. Починає, отже, й тут, на своїй батьківщині, промишляти в той спосіб, щоб, не працюючи, здобувати засоби до вигідного життя. Починає, отже, грабувати.

Для полегшення грабіжницьких дій невдоволені організуються в банди т. зв. „чорная кошка", мають зброю, військову та поліційну уніформу й інші відповідні засоби та законспіровані приміщення. Зокрема, оперують вони по найбільших містах Совєтського Союзу, як от Москва, Київ, Одеса, а навіть у нашому Львові.

В 1945 році оперують здебільшого по вулицях міст — переважно після заходу сонця та ночами. Кожного прохожого на вулицях міста затримують, роздягають догола і пускають нагого додому. При найменшому слові спротиву чи невдоволення — вбивають. Коли поліція та спеціяльно для того заангажовані більші військові патрулі унеможливили провадити далі подібне ремесло по вулицях, перекинулись вони на грабування мешкань кожної пори дня або ночі.

Відбувалося це, звичайно, в той спосіб, що озброєна банда входило в будинок навіть на найрухливішій вулиці. Тому, що двері до мешкань звичайно зачинені, жалісливим мявканням кота під дверима викликали милосерних мешканців самих відчиняти двері, після чого відбувалося грабування — до хатньої обстановки включно, яку вивозили заздалегідь приготовленою машиною.

Ця своєрідна організація, під назвою „Чорная Кошка" (чорний кіт) стала відома по всьому Совєтському Союзу і багатьом людям довгий час зганяла сон із повік.

Марно дошукуватись у її основах обо цілях якогось політичного підґрунтя. Мала вона на меті виключно грабіж та особисту наживу її співучасників, без огляду на їхнє національне походження. Жертвами її падали люди без огляду на клясове чи національне походження — аби лише було що пограбувати... Банди ці вже здебільшого зліквідовано, при чому виявилося, що в склад їх входили невдоволені з свого матеріяльного становища здемобілізовані з червоної армії.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З праці Українського Відділу Амер. Чер. Хреста і Українського Гуманітарного Відділу.

Обидва згадані товариства складаються переважно з тих самих членів, в числі поверх 60. Укр. Відділ Амер. Червоного Хреста засновано кілька років перед другою світовою війною. Через свою постійну та невтомну працю гуманітарного характеру, майже виключно для Амер. Чер. Хреста, цей Відділ здобув собі серед американських червонохресних кругів заслужену репутацію і признання, зокрема добру опінію для українського імени взагалі.

Коли ж після закінчення світової заверюхи прийшла черга на поміч українським жертвам війни, засновано та заінкорпоровано в місяці травню минулого року Український Гуманітарний Відділ в Ню Йорку. І тепер всі члени цього Відділу посвячують свій вільний час по більшій части на працю для помочі своїм братам на скитальщині, а також і тим, що приїжджають в Америку через нюйорські порти.

Годиться зазначити, що ці обидва товариства є членами Злученого Американського Допомогового Комітету в Філаделфії, Обєднаного Комітету Українських Національних Організацій в Ню Йорку та Українсько-Американської Централі в Ню Йорку, Інк.

Для цікавости ширших кругів нашого громадянства, подаємо короткий перегляд праці обидвох товариств упродовж адміністраційного року, тобто від місяця травня минулого року до травня б. р. як слідує:

Членкині Укр. Від. Амер. Чер. Хреста вшили всяких речей для дітей, жінок та хворих вояків по шпиталях 1,913 штук. На викінчення тих речей посвячено 3,682 годин часу. В кравецьких робітнях така праця коштувала б мінімально по одному дол. за годину. Власних речей подаровано для Амер. Чер. Хреста вартости $50; Зібрано жертв в готівці і передано до Амер. Чер. Хреста $398.86; Кошти двох наших делегатов на Крайову Конвенцію, що тривала цілий тиждень $50. Приготовлювано ще багато дрібніших речей, яких поіменно тут згадувати не будемо. За це всe 45 наших членів одержали від Амер. Чер. Хреста відзначення в „грамотах", „шпильках" і т. п.

Щодо Українського Гуманітарного Відділу, то однорічна праця його для наших воєнних жертв як на скитальщині так і тут в Америці, представляється ось як: Зібрано на „Лісти" З. У. А. Д. Комітету в Філаделфії $267.40; Вислано для Укр. Чер. Хреста в Франції на руки п. Пащенка готівкою $245; Оплата висилки 187 пакунків з одежею і харчами скитальцям $287.98; На медикаменти для наших інвалідів (У. П. А.) вислано $100; 10 пакунків від орг. КАРЕ до таборів в Европі (зі збірки на „Свяченім") $100; Оплата висилки 53-х пакунків до Франції $90.63; Оплата висилки 32-х пакунків до Укр. Чер. Хреста в Швайцарії $54.72; Куплено харчів для скитальників за $49.80. Решту датків на місцеві народні потреби, як і оплати за висилку до Европи і т. п. не оголошуємо, щоб не забирати забагато місця в газеті. Усього разом видано $1,510.55.

Всіх разом пакунків з одежу, харчами і т. п., вислано в Европу 311. Щира подяка належиться тим українським родинам як і поодиноким громадянам, котрі приносять, передають а то й поштою присилають в добрім стані одежу, харчі і другі необхідні речі для наших нещасливців на вигнанню. Всі кошти висилки пакунків Укр. Гуманітарний Відділ покриває з власної каси, яка складається з фондів уряджуваним цим Відділом різних підприємств, як балі, вистави, пікніки тощо. За це також належиться щира подяка нашому громадянству, що в гуманітарній праці все належно піддержує наш Відділ.

Ще згадаємо, що члени Українського Гуманітарного Відділу були першими, що виставрались за дозвіл працювати на кораблях, котрі причалюють до нюйорських портів зі сотнями нових емігрантів, між котрими все є кілька або й кільканадцять українських людей цілими родинами, або самітних, а також малолітніх сиріт, під опікою різних американських добродійних комітетів. Дуже пожаданим є, щоби зі сторони американських українців була своя постійна та відповідна репрезентація, чи радше сказати відповідне число українських працівників на тих кораблях, що привозять наших нових емігрантів сюди в Америку. Про це давно вже подбали комітети других національних чи етнічних груп, як жидівських, польських, німецьких, і інших.

Треба нам також знати, що нові емігранти приїжджають сюди переважно за посередництвом кількох добродійних американських та жидівських комітетів, які все мають на кораблях своїх працівників різних національностей, що зголосились до них як охотники, щоб в ролях перекладчиків помагати емігрантам належно вилегітимуватися в їх рідній мові, тобто докладно довідатись від них і занотувати в еміграційних паперах, хто вони, звідки і до кого приїхали. Звісна річ, що від тих працівників залежить нотування в урядових актах національне походження новоприбуваючих сюди людей.

Члени Українського Гуманітарного Відділу вже від кількох місяців постійно працюють і дальше будуть працювати на кораблях, але тільки з рамени котрогось одного з тих американських добродійних комітетів, а конечність вимагає, щоби в кожнім такім комітеті було наше заступництво бодай з 4 до 6 осіб, що можуть розмовлять в рідній та англійській мовах, бо якраз тепер літньою порою частіше та в більшім числі приїжджають наші люди зі скитальщини за посередництвом згаданих комітетів.

Треба нам також зрозуміти й це, що праця на кораблях не є легкою, як дехто з нас може собі думати. Не раз треба бути на кораблі від рання до пізної ночі, в голоді без відпочинку, цілий час на ногах, а це не кожний може видержати. Також треба мати сильні нерви, щоб не „заломатись" при перeслухуваннях тих бідаків, котрим незавидна доля пощастила вирватись з того европейського пекла. Людина, що рішилась помагати своїм братам на кораблях, все мусить бути на поготівлю, бо дуже часто кораблі причалюють до портів не в призначений час, це залежить від погоди в часі плавби на морю або з інших причин. Та на одно треба нам все памятати: — коли ми українці в дійсности бажаємо помогти нашим новоприбуваючим сюди людям, то мусимо це робити щиро, постійно, згідно і розумно, як це роблять другі культурні народні групи.

При кінці подамо для вияснення, що на кораблі, який причалив до нюйорського порту 16-го квітня б. р. з 980 пасажирами, між якими були 60 наших людей зі скитальщини, зустріли наших емігрантів і їм помагали на тім кораблі: о. Речкун, Катерина Джорджія та слідуючі члени Укр. Гуман. Відділу: Марія Грабовська, Фенни Стрілець, Михаліна Мельник, Йосиф Хомів, Апол. Данилюк та Андрій Джорджія, які постійно працюють на кораблях й тепер.

Кінцева замітка.

Український Гуманітарний Відділ в Ню Йорку, не тільки помагає нашим приїжджаючим сюди людям на кораблях, але також помагає у вишукуванню для них помешкань, праці і т. п. Тому просимо всіх людей доброї волі, як хто знає про вільні кімнати до мешкання, або про працю у фабриках та інших підприємствах, хай буде ласкавий зголосити це на адресу:

Ukrainian Humanitarian Unit, Inc.,
423 East 9th Street,
New York 3, N. Y.

За Уряд Укр. Від. Ам. Чер. Хреста:
М. Грабовська, предс.;
К. Джорджія, поч. чл.

За Уряд Укр. Гуманіт. Відділу в Н. Й., Інк.:
М. Ригель, предс.;
Р. Фенчинський, фін. секр.
Ів. Тарнавський, рек. секр.

Погляди москалів на стару історію України

(Докінчення зі стор. 2-гої)

винна бути звязана навіки з Росією. Такі історично - політ. погляди приймають також большевики та накидають їх на силу історикам України. Такі погляди про одну стару спільну Русь, що сплодила москалів, українців та білорусинів, одну нероздільну націю, вложені навіть в новий большевицький гимн. Всякі наукові погляди, що вважають українців не за нарід другої кляси, за молодшого брата, але за рідного, а може й старшого брата від москалів, Кремль нині жорстоко переслідує як націоналістичні погляди Грушевського, які треба огнем випалювати.

Ці погляди проф. Грушевського справді противляться політичним поглядам царських як і червоних комісарських істориків. Погляди проф. Грушевського є зовсім природні та невимушені, різними заволовницькими інтересами, але говорять ясно і зрозуміло, що на українській землі не могла творитися історія Московщини, так само, як на українській землі не могла творитися найстарша московська культура. На українській землі розгравалася історія українського народу, на московській землі історія московського народу, а на білоруській землі історія білоруського народу. Це логічне і таке ясне як сонце.

В консеквенції того всякі культурні надбання, творені на українській землі та українцями, є власністю українського народу; всякі культурні надбання, творені на московській землі та москвинами, належать до московського народу; знов усяке культурне добро, творене на білоруській землі, належить до білоруського народу. Це теж ясне та логічне.

І саме за це ясне та логічне ставлення української, московської або російської історії та історії білорусинів нині в Совєтах переслідують, чистять та на Сибір засилають. Боронити свого права до спадщини по наших предках це в очах Кремля націоналізм та буржуазність української інтелігенції, які треба викорінити до самих останків.

АМЕРИКАНЦІ В КОРЕЇ.—До клопотів, яких набрали собі Злучені Держави по війні, належать теж клопоти з адміністрацією Кореї. Ці клопоти, як і на інших землях, є головно через совєтський опір, що не дає спромоги обєднати цілу Корею під одною адміністрацією. Бачимо зліва ген. А. Е. Бравна як здає звіт командантові яким є ген. Джан Р. Годж, зправа. Звіт відноситься до цього, як поступають наради Обєднаної Совєтсько-Американської Комісії для Кореї.

ЩО ПИШУТЬ?

З НАД ЛІНІЇ КУРЗОНА.

Лист з 1. травня 1947, до односельчанина в стейті Огайо.

I.

Вибачте, що осміляюся до Вас писати. Спонукало мене це, що в листах до деяких людей у нашому селі згадуєте про мене. Ще більше домагається цього Ваш брат, який щойно прийшов і хоче, щоб Вам подати правдиву картину нашого краю та села.

Картина така: З давніх розкішних гірських сіл осталася сама руїна. Куди не глянеш, усюди згарища, тільки де-не-де видно самітну хату, як клаптик села. Церковці стоять самітні і дивляться своїми банями на те все. Поміж тим усім, що горбок чи гора, то стоїть менша або більша могила, одної людини, або спільна для більше людей. У тих могилах лежать ті, що полюбили свою рідну землю так дуже і так щиро, що не хотіли її нікому віддати і тому пішли самі в ню на спочинок. А кожний потік та лісок — то там хтось стоїть на сторожі того, що ще осталося: щоб яка собака не рушила могили та хреста на могилі. Бо часами тічна собака туди заганяється, скидає хрест, розкопує могилу... Боїться, щоб з неї не встало те, що там поховане. Тоді сторож кидає свою палицю на собак, а вони втікають, скавулять, лютують і вертаються до своїх випадових місць. Деякі вертаються окалічені.

Отак коротко подав я Вам картину рідного села. Ви мабуть спитаєте, хто це зробив? Скажете може, що це фронтові дії. Та ні! Фронт у нас перейшов доволі лагідно, не ушкодив села, а й з людей мало хто впав. А до руїни довела азійська політика Кремля, та його прислужники, наші сусіди з Варшави. Після фронту почалася на нас нагінка. Почали нас вистрілювати, як собак і так в самій Павлокомлі замордовано 400 цивільних людей, у Пятковій 86 людей, в Іскіні 57, в Бахові 78, в Березці 186, в Котові 27, в Жогатині 36, в Липі 23, в Явірнику 47, в Гуті 35, в Порубані 42, в Ілючі 93 і т. д. Так ділялося всюди, хоч подекуди в менших розмірах. Така то була підготова до „добровільного" виселення. А саме виселення хочу також хоч з части описати.

Бувало найде тічня собак на село, окружить його з усіх сторін і давай кусати, бити, розбивати голови, ламати руки, грабити, що попало, а потім кажуть виїжджати до двох днів, та ще підписати заяву, що виїздили добровільно. От як би так Ви побачили окопи на своїм полі та на городі або загуминку та над дорогою коло керниці, то Ви налякались би того „добровільного" виїзду своєї родини з прадідівської землі. То не фронт був на тому полі, то варшавські собаки окопалися, щоб не пустити до себе лісового сторожа, котрий хотів боронити свою родину перед таким „добровільним" виїздом. Та лісовий сторож дав собаці таки доброго прочухана. Отак то, Дорогий Сусідо, „добровільно" виїхала Ваша і моя родина з рідної, потом і кровю наших предків зрошеної, землі.

II.

Цікаво Вам буде знати, що сталося по виїзді людей зі сіл. Отже так: Одні виїхали, а інші осталися сторожити дальше прадідівської землі і сторожать її до сьогодні. По випорожненні українських сіл з людей, почало лізти до них усяке гадя, та наживатися добром, яке гірко запрацював український народ. Ті, що осталися як сторожі, дуже немили всяке гадя. І так за вбивство та за грабіж дістали свою кару такі польські села: Борівниця, Дилягова, Сільниця, Гута-Бжуска, Тернавка та ще кілька сіл. Ті польські села, що сиділи тихо, до сьогодні сидять у спокою, а це: Ясениця, Селиска, Домбрівка. А що не все можна було обігнатися перед гадям, то сторожі мусіли палити і своє власне добро. Нашими власними руками спалено наше майно в таких селах: Іскання, Бахів, Руське Село, Пяткова — та Коритку вгорі; дальше: Жогатин, Середина, Котів, Рудавка, Липа. Там палено на те, щоби собака не наживалася нашим добром.

Все те ділялося в 1945 р. Осталися невиселені ще тоді: Явірник, Рубче, Нетребка, Загута та Гута, Поруби, які частинно були виселені аж в 1946 р. Зате їх цілком спалили собаки, які наскакують зі своїх нападів до всіх баз, щоб сторож не мав де зісти теплої вечері. Однак сторожі всетаки дають собі раду, проганяють собак палицями і тоді до вечері сідають.

Отак, Дорогий Сусідо, описав я Вам дуже коротко тутешню дійсність. Як живеться тим, що їх вивезли з рідних місць, мені також дещо відомо. Знаю, що там трапляються випадки людоїдства, на що маємо докази. Там люди вмирають з голоду і навіть мій один син помер з голоду. Про це пише його жінка, яка осталася на колгоспі з трьома дрібними дітьми і не може на них заробити. Такі то гаразди в тім „раю" на землі! У тій, колись медом і молоком текучій Україні самі українці вмирають з голоду.

Ви може й не повірите тому, бо Вам там описують, що в Україні добре, що там 100 кільо жита коштує 17 рублів, а робітник на день заробляє 25 рублів. Це все тільки пропаганда. Вони продають за безцін збіжжя за кордон, щоб ошукати світ, наче б в Совєтах було багатство. Там добре живеться, добре тільки комуністам, москалям і перевертням.

Мене дуже втішило, що Ваш брат написав такого доброго листа до М. Я самий цей лист читав і він нашого духа підтримав. Водночас я зазнав і смутку, коли довідався, що в Америці є большевицькі угодовці.

Колиб то, що помогло, то я написав би до них так:

Дорогі Браття й Сестри, Односельчани: Коли Ви ще не поросли чужим пірям; коли серце Ваше не затовстіло чужим салом; коли у Ваших жилах плине ще хоч капля української крови, то послухайте голосу Вашої скатованої Матері, Вашої рідної України. Послухайте її стогону, її прохання до Вас:

„Діти мої рідні! Чи ж на те я Вас вигодувала, щоб Ви мене покинули і ще й здалека насміхалися з мене разом з моїми ворогами? Чиж на те я Вас своїми грудьми кормила, щоб Ви мене в моїм нещасті відцуралися? Коли ще в Вас крихітка чуття, то послухайте, як кличуть до Вас кости Ваших батьків та матерей, братів та сестер: „Сини наші, Друзі, Браття! Кінчіть діло, нами почате!" Ще кличуть до Вас сироти і вдови, яких число щодня росте і прохають Вас помочі. Чей же відгукнется на той зов рідної землі і прилетите на вірлиних крилах помагати борцям, які на місці лісами боряться і співають пісню: „А як вийдем з ліса, підемо на міста, повстане Вкраїна, могуча, вільна!"

Дорогий Сусідо! Ще до Вас звертаюся і скажу про себе самого: Я зістався тут, на прадідівській землі, щоб її сторожити. Осталося нас доволі багато, але в моєму віці є лише щось трьох. Решта — сама молодь. Але й вона проріджується, бо „де рубають, там тріски летять. Одначе прилучуються нові і сили ще в нас є. Сам я, як на мої старі літа, ще добре тримаюся. Моя хата — то справжня краса: всюди зелень, хоч у зимі все було біле. Я тепер і багатий, бо все добро з собою ношу, то ніхто від мене не зможе нічого вкрасти. І щасливий я душею, що на мої старі літа можу виконувати таке велике діло.

П. К.

Шукають своїх рідних

УВАГА: Пишучи до Укр. Допом. Комітету, просимо зпочатку листа подати, в якій групі і під яким числом є дана особа.

• • •

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

6958. Романик Юрка з села Пацьковичі, Перемишль, від Кузьма Івана.

6959. Кавист Миколи і Андрія, Сорока Ілька від Франко Миколая з с. Воля Якуб., Дрогобич.

6960. Павлюх Анастазії (Пашкеви) з с. Трастянець, Добромиль, від Павлюх Миколи.

6961. Ольхова Магдалини з села Висоцько, Броди, Швайка від Матвіїшин Андрія.

6962. Заревич Парані (Бушба) зі Скольового від Цогла Теодора.

6963. а) Біжик Катерини з села Боберка, Турка, від Федаш Феня.

6963. в) Мельник Івана, Ткач Катерини з с. Берлоги, Калуш, від Павлів Анастазії.

6964. Мулик О. з с. Дзюрдзова, Лісько, від Панасяк Марії (Лучейко).

6965. Івашкевич Катерини, Олени, Марії і Івана з с. Галич, Бережани, від Івашкевич Івана.

6966. Миколів Миколая з с. Настасів, Тернопіль, від Стипульчак Марії.

6967. Гринда Анни з с. Завоя, Коросно, від Гринда Степана.

6968. Шутяк Панька, Василя, Йосифа і Петра від Пукіш Емілії з с. Копанки, Калуш.

6970. Бордий Софії з с. Суковата, Лісько, від Радневський Михайла.

6971. Дадерко Михайла, Янка і Анни з с. Дарова від Дадерко Івана.

6972. Совяк Анни з с. Мішна, Дрогобич, Знайда Миколи і Ірини від Совяк Марії.

6973. Мартин Івана і Дмитра з с. Городиславичі, Львів, від Михальчук Павла з с. Мервич.

6974. Якимчук Івана з с. Глубічок Вел., Тернопіль, від Редька Івана.

6975. Павлючик Татяни з с. Мала Глуша, Камінь Коширськ, від Потапчук Івана.

6976. Пагулич Івана, Біжан Василя, Періг Івана з с. Боберка, Еурка від Василя (Савкової Євки).

6977. Баран Соні, Гандзі і Касі з с. Желехова Вел., Камінка Струмилова, від Струк Володимира.

6978. Шелегіда Теодора з с. Липя, Турка, від Шелегіда Миколи.

6979. Сербо Еви (Муращук) з с. Гнильче, Підгайці, від Плекан Марії (Муращук).

6980. Олушак Федора з с. Луг, Сянік, Роман Марії і Катерини з с. Прислоп від Роман Михайла.

6982. Шнайдер Анни (Шагадин) з с. Білоголови від Беркіта Парані з с. Ренів, Зборіз.

6983. Жена пок. Всеволода Голубовича, „прем'єр - міністра за часів Української Центральної Ради, просить приятелів о афідейвит.

6984. Дзісь Дмитра від Дзісь Івана з с. Батьків, Броди.

6985. Андрусишин Николая з села Арламів, Добромиль, від Ковалець Михайла.

6986. Плешкан Івана і Петра з с. Булів, Снятин, Кобелка Анни з с. Микулинці від Опишкевич Катерини.

6987. Кость Семена, Василя і Андрія, Бунда Галі і Анни від Кость Семена з с. Ветлина, Лісько.

6988. Симан Григорія від Симан Григорія.

6989. Шекета Івана з с. Новосельці, Майдан, Карп. Укр., від Мишанець Дмитра.

6990. Заставний Василя з с. Ришкова Воля, Ярослав, від Ярош Василя.

6991. Мурин Михайла з с. Середне Вел., Сянік, від Мурин Катерини.

6992. До рідних і знайомих з с. Надвірна від Николайчук Михайла.

6993. Бречка Дмитра з села Борів, Рава Руська, від Еехльовець Мирона.

6994. Ориш Михайла з села Крукевичі, Мостиська, від Бич Ольги.

6995. Киця Теодора з с. Биличі, Володимир Вол., від Кропивець Петрович Сергія.

6996. а) Тимяк Ярослава з Гливян від Шурко Михайла.

6996. б) Семенина Петра і Анни з Тернополя від Зарихта Антона.

6997. Тимош Миколи з села Угерсько, Стрий, від Тимош Теодора.

6998. Івашків Степана і Марії з с. Березовиці Вел., Тернопіль, від Коростіль Емілії з с. Серединки.

6999. Підгірний Івана з села Марківці, Товмач, від Підгірний Петра.

7000. Кутний Павла, Бойко Анни і Василя з с. Вибудів, Тернопіль, від Кутна Осипи.

7001. Попенко Данила з Волині від Стукало Дмитра.

7002. Кий Марії з с. Жеребок, Скалат, від Бачинська Степанії.

7003. Яцишин Анни і Марії з с. Підгорки, Калуш, від Химич Петра.

По інформації писати до:
United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

В записах просимо конечно подавати групу і число.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ГАМТРАМК, МІШ. — Отсим подаємо до відома членам і членицям Тов. ім. М. Шашкевича, від. 94, що звичайні збори відбудуться в неділю, 8. червня, в сали де звичайно, точно в год. 1:30 попол. Кожного члена і членицї обовязком є прийти на ці збори та привести свою рідню і знайомих, щоби вписати до У. Н. Союзу і Тов, бо в лучности сила. — А. Петра, рек. секр., 3228 Trowbridge, Hamtramck 12, Mich. Tel. T. R. 1-2569.

КЛІВЛЕНД, О. — Тов. ім. Івана Франка, від. 334, повідомляє, що місячні збори відбудуться 8. червня, в годині 1. пополудні, в У. Н. Домі. Просимо членів прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. — За уряд: М. Задерецький, предс.; С. Морозович, секр.-кас.; І. Жук, рек. секр.

ЮНГСТАВН, О. — Повідомляємо всіх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 8. червня, в годині 3. пополудні, в гали церковній. Просимо всіх членів прийти, бо є важні справи до полагодження, та буде звіт урядників і контр. комісії за пів року і звіт з 35-літного ювилею. — За уряд: І. Бріяц, предс.; Я. Білик, кас.; І. Павловський, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Бр. св. Петра й Павла, від. 102, відбудуться в неділю, 8. червня, зараз по другій Сл. Божій, в гали церковній, 2280 В. 7. вул. — За уряд: Н. Декан, предс.; В. Жук, кас.; Н. Бобечко, секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. — Бр. св. Василія Великого, від. 168, подає до відома, що піврічні збори відбудуться в неділю, 8. червня, в годині 2:30 пополудні, в гали У. Н. Дому, 760 Стейт Стр. Просимо членів прийти на час і вирівнати свої вкладки і почути звіт уряду і контр. комісії за пів року. Тих членів, що взяли тікети на пікнік, що має відбутись 22. червня, просимо принести за них гроші, або звернути тікети на зборах. Будемо приймати до У. Н. Союзу і Братства без оплати вступу. — За уряд: Н. Марків, предс.; Н. Пацции, кас.; Г. Бабин, секр.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 22. травня 1947 р. помер у 75 році життя

ПАНЬКО БАРАЛЕЦЬКИЙ,

член Бр. св. Василія Великого, від 168 У. Н. Союзу в Перт Амбой, Н. Дж.

Покійний походив з села Долиняни, повіт Рогатин, Західна Україна. Полишєв у смутку 2 дочки: Параню і Катерину та внуку і зятя.

Похорон відбувся в суботу, 24. травня при участи родини, знайомих і членів Бр. Похоронено на укр. цвитарі. — В. Я. П.!

Г. Бабин, секр.

ТАРЗАН, ч. 1612. Небезпека від ріки

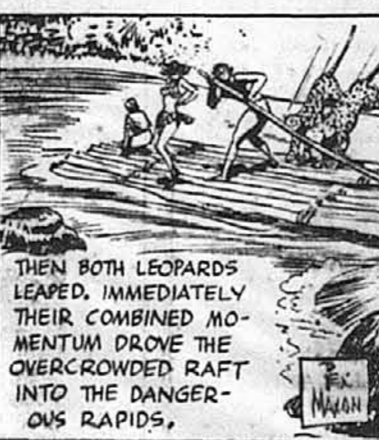
Під час, коли небезпечна трійка лежала на варті на дереві, сплав наближався близько до берега.

Та несподівано бистре око малпочоловіка відкрило їх. „Відступіться!" — видав він наказ — „а я повернуся і зловлю тих, що наставили сільця на леопардів".

Одначе, коли сплав переплинав попід дерево, Товна скочила легко на сплав, кажучи: „Куди ти йдеш, там і я піду з тобою".

За нею зіскочили оба леопарди. Негайно їх рух звернув переповнений сплав в сторону небезпечного водопаду.